

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/171823,100-rocznica-pierwszego-posiedzenia-Sejmu-Slaskiego.html>
18.05.2024, 00:51

100. rocznica pierwszego posiedzenia Sejmu Śląskiego

Data publikacji 10.10.2022

Sejm Śląski utworzono na mocy ustawy konstytucyjnej Sejmu Ustawodawczego z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego. 24 września 1922 r. odbyły się pierwsze wybory do Sejmu Śląskiego, a 10 października 1922 r. jego pierwsze posiedzenie.

Początkowo w Sejmie Śląskim zasiadało 48 posłów, którzy mieli być wybierani na 5-letnie kadencje. **Sejm powoływał Śląską Radę Wojewódzką**, w skład której wchodził wojewoda i wicewojewoda oraz pięciu członków wybieranych przez Sejm Śląski. Sejm **miał władzę legislacyjną w zakresie kolejnictwa, policji i żandarmerii, szkolnictwa, rolnictwa, wód, spraw wyznaniowych oraz organizacji administracji wojewódzkiej i samorządu** na terenie województwa śląskiego. Polityka zagraniczna i sprawy wojskowe wyjęte były spod jego kompetencji i podlegały Sejmowi RP.

.PNRz-1-8-2-1-1_LIGHT

Szczególne uprawnienie Sejm Śląski zyskał w dziedzinie podatkowej. **Mógł uchwalać własne podatki**, zarządzał odrębnym Skarbem Śląskim. Co ważne, jedynie część daniny publicznej zbieranej w województwie śląskim trafiała do Warszawy, a pozostała część służyła bezpośrednio mieszkańcom obszaru autonomicznego.

Pierwsze posiedzenie Sejmu Śląskiego odbyło się 10 października 1922 r.

Przewodnicząca, Janina Omańkowska, otwierając pierwsze obrady powiedziała: *„Szanowni Państwo! Chwila, którą obecnie przeżywamy, jest tak wielka i tak doniosłego znaczenia, że na uwypuklenie jej nie potrzeba słów, gdyż byłyby one zawsze zbyt blade wobec doniosłości tej chwili. Zazwyczaj wypadki, które się tak codziennie dzieją, a przynajmniej bardzo często przed oczyma naszymi się przesuwają, tracą dla obserwujących je wiele ze*

swej bezpośredniej wartości. [...] Ale jeśli głębiej się zastanowimy nad znaczeniem tej dzisiejszej chwili, jeśli głębiej wnikniemy w bieg wypadków, który tę chwilę sprowadził, to zaiste zdawać się nam będzie, że słońce stanąwszy powinno w podziw i uwielbieniu dla tego cudu, który się stał.”

Janina Omańkowska zapisała się na kartach polskiej historii jako pierwsza kobieta kierująca obradami Sejmu Śląskiego. Za swoją działalność została odznaczona odznaką „Za służbę narodową” oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski „Polonia Restituta”.

W trakcie pierwszego posiedzenia do kierowania pracami Sejmu Śląskiego powołano prezydium, na czele którego stał marszałek. Przez większość czasu istnienia Sejmu Śląskiego (od 1922 do 1935 r.) obowiązki marszałka Sejmu Śląskiego pełnił adwokat i działacz narodowy Konstanty Wolny.

Lokalny parlament był miejscem działalności reprezentantów partii polskich i niemieckich w województwie śląskim. Posiedzenia Sejmu Śląskiego miały charakter ogólnodostępny i cieszyły się sporym zainteresowaniem mieszkańców Śląska. Częstym gościem w Sejmie Śląskim był również urzędujący wojewoda, który – zgodnie ze statutem organicznym – miał pierwszeństwo głosu. **Sejm Śląski funkcjonował nieprzerwanie do września 1939 r. Formalnie statut organiczny Województwa Śląskiego został uchylony 6 maja 1945 r. decyzją komunistycznej Krajowej Rady Narodowej.**

***

Zachęcamy Państwa do zapoznania z dodatkami prasowymi przygotowanymi przez Oddział IPN w Katowicach z okazji 100 rocznicy przyłączenia części Górnego Śląska do Polski:

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/166115,Dodatek-prasowy-do-wydawnictw-Polska-Press-Grupa-Do-Polski-1922-Przylaczenie-cze.html>

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/biblioteka-cyfrowa/dodatki-do-prasy/92981,Powrot-100-lecie-przylaczenia-czesci-Gornego-Slaska-do-Polski.html>

Zachęcamy także do zapoznania się z artykułem L. Krzyżanowskiego pr. „Pierwsze lata województwa śląskiego w II RP” dostępnym na portalu internetowym przystanekhistoria.pl:

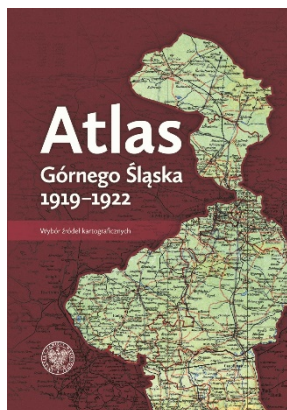
<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/gospodarka/70866,Pierwsze-lata-wojewodztwa-slaskiego-w-II-RP.html>

oraz zapoznania się z nagraniem audiowizualnym sesji popularnonaukowej „Koniec i początek. Lato 1922 roku na Górnym Śląsku”, która się odbyła 22 czerwca 2022 r. o godz. 12.00 w Przystanku Historia – Centrum Edukacyjnym IPN w Katowicach im. Henryka Sławika: https://www.youtube.com/watch?v=2vwy_Le1BLY&t=5s

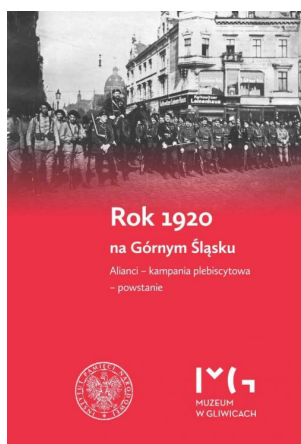
Nakładem wydawnictwa Instytutu Pamięci Narodowej ukazał się szereg publikacji

dotyczących historii Górnego Śląska w okresie II RP. Książki są dostępne w naszych księgarniach stacjonarnych i internetowej:

- „**Atlas Górnego Śląska 1919-1922. Wybór źródeł kartograficznych**”, wybór, wstęp i opracowanie **Grzegorz Bębik, Michał Mączka, Sebastian Rosenbaum, Mirosław Węcki, Katowice-Warszawa 2022.**

- „**Rok 1920 na Górnym Śląsku. Alianci - kampania plebiscytowa - powstanie**”, red. **Zbigniew Gołasz, Sebastian Rosenbaum, Instytut Pamięci Narodowej, Muzeum w Gliwicach, Warszawa - Katowice - Gliwice 2022.**

- „**Rok 1922 na Górnym Śląsku. Granice - administracja - społeczeństwo**” - **Sebastian Rosenbaum, Mirosław Węcki (red.) - Wydawnictwo Instytut Pamięci Narodowej, 2019.**

- „**Górny Śląsk to wielka rzecz. Wystąpienia na forum Sejmu Śląskiego I kadencji (1922-1929)**” - Wojciech Korfanty, Sebastian Rosenbaum - Wydawnictwo Instytut Pamięci Narodowej, 2022.

